

Підводячи підсумки, вважаю доцільним виділити, що методи, якими користуються судово-медичні експерти під час визначення ДНС, не завжди можуть задовольнити потреби слідчих органів через доволі значний проміжок часу між смертю та результатом експертизи, а також через значну кількість факторів (зовнішнього та внутрішнього середовища або індивідуальних особливостей трупа), які впливають на результат. Це зумовлює необхідність дошукатися інших, точніших і менш нестійких методів визначення ДНС.

Список використаних джерел

1. Судово-медична ефективність методу цитологічного дослідження цереброспінальної рідини для визначення давності настання смерті./ М.С. Гараздук , В.Т. Бачинський, Н.І. Владковська, О.І. Гараздук. // Буковинський медичний вісник. Т.21, № 3 (83). С. 22-28
file:///C:/Users/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0/Downloads/115044-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-244149-1-10-20171113.pdf Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-95#Text>.

2. Визначення давності настання смерті у судово-медичній експертизі. Режим доступу: https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/kafSudMed/23_11_18-8.pdf.

3. ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ. Режим доступу: <https://iprop-ua.com/inv/pdf/mdr567sq-pub-description.pdf>.

4. M.S. Garazdiuk Post-mortem interval estimation using the cerebrospinal fluid films inhomogeneous polarization images spatial frequency filtering method. Режим доступу: <http://forensic.bsmu.edu.ua/article/view/242437>.

Федорко Дмитро Євгенович,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ АБО НЕЗАКОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТУ ЛІСУ

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцерозташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [1]. Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на

них, становлять лісовий фонд України і перебувають під охороною держави.

Підготовка до вчинення незаконної порубки лісу полягає у: виборі часу, місця незаконної порубки, а також визначенні дерев для порубки; підшуканні та підготовці знарядь та засобів, зокрема бензомоторних та ручних пил, сокир, спеціалізованого та іншого автотранспорту для трелювання, перевезення та навантаження незаконно добутої деревини (44 %), а також перевезення співучасників злочину (3 %). Практика свідчить, що механізований інструмент (бензопили) та автотранспорт злочинцями орендується на платній або безоплатній основі; підборі співучасників злочину. Складність ланцюга операцій, з яких складається незаконна порубка лісу (звалювання, трелювання, навантаження та перевезення деревини), фактично унеможливило вчинення цього злочину одноосібно. Вказане обумовлює необхідність залучення до такої діяльності різного роду співучасників. Критеріями їх відбору виступають: надійність та працьовитість; відносно близьке проживання від місця здійснення незаконної порубки, знання навколишньої місцевості та доріг; володіння налагодженими каналами збуту незаконно добутої деревини; знайомство з працівниками лісового господарства, митниці та правоохоронних органів тощо; вирішенні питання про подальшу реалізацію незаконно добутої деревини, а також отримання (підроблення) документів на її перевезення та легалізацію (6,5 %). Розв'язуючи питання щодо збуту деревини злочинці обирають одну або декілька поширених схем: самостійний збут на внутрішньому або закордонному ринку, використання для цього посередників. Залежно від обраної схеми, злочинці готують (виготовляють, отримують) відповідний пакет документів, які, насамперед, забезпечать її перевезення та подальшу легалізацію. Для цього активно використовуються засоби комп'ютерної техніки, справжні чи підроблені печатки тощо.

Способи вчинення незаконної порубки – це активні дії, спрямовані на повне відокремлення стовбуру дерева від кореневої системи. Вони можуть бути різноманітними – спилування (89 %), зрубування (8 %), корчування або викопування (1 %) (з подальшим розпилом або розрубуванням дерева) тощо, а їх обрання злочинцями визначається виходячи з наявного злочинного досвіду, професійних навичок, породи деревини, обстановки, яка склалась на місці рубки, наявних знарядь та засобів для вчинення злочину тощо [2, с. 7–8].

Способи вчинення незаконної порубки обумовлюються особливостями технологічного циклу лісозаготівлі та складаються із послідовного ланцюга взаємопов'язаних процесів, що включають:

1) лісосічні роботи:

– вибір конкретних дерев для порубки. Безпосередньо перед звалюванням дерева звальщик оцінює його діаметр і нахил стовбура, форму крони, наявність крупних сухих гілок та гнилі, силу та напрямок вітру, а також потрібний напрямок звалювання;

– звалювання дерев. Це основна складна технологічна операція під час незаконної порубки, яка, переважно, здійснюється шляхом відокремлення стовбурної частини дерева від кореневої системи. Внаслідок звалювання над рівнем землі залишається пень. Нерідко, також, внаслідок непрофесіоналізму вальщика пошкоджуються розташовані поряд дерева.

– завантаження та вивезення деревини. Навантаження сортиментів на транспорт, який їх буде в подальшому перевозити, проводиться вручну, автомобільними або тракторними кранами, а також самонавантажувальним лісовозним транспортом. Вибір способу навантаження залежить від наявного у злочинців об'єму деревини, рельєфу місцевості, ґрунтових умов тощо.

Після навантаження деревина вивозиться до місць її подальшого зберігання, переробки або збуту, зокрема: домогосподарств злочинців та інших осіб (при побутовій порубці), промислових складів (при комерційній порубці задля формуванні великих партій з метою вивезення за кордон), пилорам та ін.

Способи приховування незаконної порубки лісу спрямовані на приховування, знищення, маскування та фальсифікацію інформації (чи її носіїв) про незаконну порубку лісу. Як відмічає М. В. Даньшин, одними з основних підстав формування системи способів приховування злочину є особливості предмета злочинного посягання та предмета приховування [3, с. 11]. На підставі цього та результатів аналізу слідчої та судової практики, можемо констатувати, що з метою приховування незаконної порубки лісу злочинцями здійснюється: підкуп або залякування працівників лісового господарства (12 %) з метою недопущення перешкоджання злочинній діяльності, задля складання останніми фіктивних документів про нібито легальне походження незаконно добутої деревини, дозволів на проведення порубки, що забезпечать можливість її вивезення за кордон, а також з метою використання майданчиків, розміщених біля під'їзних залізничних колій задля перевантаження лісу на залізничний транспорт; підкуп працівників правоохоронних та митних органів

задля безпечного транспортування деревини та її вивезення за кордон; виготовлення або отримання фіктивних документів для проведення порубки, транспортування та подальшої легалізації незаконно добутої деревини (30 %); незалучення до етапу завантаження та перевезення незаконно добутої деревини осіб, які безпосередньо здійснювали незаконну порубку; маскуванню пеньків, залишених після порубки, мохом, листям, гілками дерев; швидка реалізація або видозмінення незаконно добутої деревини. Найшвидше незаконно добута деревина збувається приватним особам, легальним та нелегальним пилорамам. Швидке видозмінення деревини пов'язано з її розпилком на будівельні матеріали або порубкою на дрова; підпал ділянки, де здійснювалася незаконна порубка (4,6 %).

Список використаних джерел

1. Дудоров О. О., Письменський Є. О. Кримінально-правова кваліфікація незаконної порубки лісу : практич. посіб. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2017. 213 с.

2. Пилипенко О. М. Основи методики розслідування незаконної порубки лісу : автореф. дис...канд. юрид. наук : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність». Харків, 2018. 19 с..

2. Будяченко О. М. Кримінальна відповідальність за незаконну порубку або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу : автореф. дис...канд. юрид. наук : 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право». Одеса, 2020. 20 с.

3. Даньшин М. В. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2000. 19 с.

Зілінський Андрій Миколайович,

здобувач кафедри оперативно-розшукової

діяльності Національної академії внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ НА ПОМЕШКАННЯ ГРОМАДЯН ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗБРОЇ

Ефективність протидії злочинності залежить не тільки від методів та засобів, що використовують при розслідуванні злочинів, але й вагомим значенням має використання знань з різних галузей науки.